

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 28 stycznia 2014 r.

Poz. 91

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA GOSPODARKI¹⁾**

z dnia 3 stycznia 2014 r.

**w sprawie ogłoszenia raportu dla Komisji Europejskiej dotyczącego wspierania użycia w transporcie biopaliw
lub innych paliw odnawialnych za 2012 r.**

Na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1164) ogłasza się raport dla Komisji Europejskiej dotyczący wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych za 2012 r., stanowiący załącznik do obwieszczenia.

Minister Gospodarki: wz. *J. Pietrewicz*

¹⁾ Minister Gospodarki kieruje działem administracji rządowej – gospodarka, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki (Dz. U. Nr 248, poz. 1478).

Załącznik do obwieszczenia Ministra Gospodarki
z dnia 3 stycznia 2014 r. (poz. 91)

Raport dla Komisji Europejskiej dotyczący wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych za 2012 r.

Sporządzono przez ministra właściwego do spraw gospodarki na podstawie informacji przekazanych przez ministrów właściwych do spraw: finansów publicznych, nauki, rozwoju regionalnego, rynków rolnych, środowiska i transportu

Rzeczpospolita Polska, 3 grudnia 2013 r.

Podstawą przygotowania przedmiotowego raportu jest art. 32 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1164), zwanej dalej „ustawą o biokomponentach i biopaliwach ciekłych”.

Raport obejmuje następujące zagadnienia:

- I. Działania podjęte dla promocji użycia biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych w transporcie;
- II. Środki krajowe przeznaczone na produkcję biomasy do wykorzystania energetycznego innego niż transport;
- III. Ilości i rodzaje: paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wprowadzonych do obrotu oraz biopaliw ciekłych wytworzonych przez rolników na własny użytek;
- IV. Poziom i realizacja Narodowych Celów Wskaźnikowych.

I. Działania podjęte dla promocji użycia biopaliw lub innych paliw odnawialnych w transporcie

I. 1. Regulacje prawne dotyczące funkcjonowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych

Organizacyjne, prawne i ekonomiczne warunki produkcji biokomponentów i biopaliw ciekłych określa ustawa o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. Nr 169, poz. 1200, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw”. Wspólnym celem obu ustaw jest tworzenie korzystnych warunków dla dynamicznego rozwoju rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych.

Ustawa o biokomponentach i biopaliwach ciekłych wprowadziła m.in.:

1) *Obowiązek zapewnienia określonego udziału biokomponentów w rynku paliw transportowych*

Powyższy obowiązek nałożony został na przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych, którzy, w ciągu roku kalendarzowego, sprzedają je, zbywają w innej formie lub zużywają na własne potrzeby.

2) *Rozwiązania umożliwiające generowanie środków finansowych na wsparcie produkcji biokomponentów i biopaliw ciekłych*

Zgodnie z art. 33 ust. 11 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, jak również stosownie do art. 401 ust. 7 pkt 6 i art. 401c ust. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215, poz. 1664), wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwanego dalej „NFOŚiGW”. Powyższe przychody wyznaczają minimalną wysokość zobowiązania wieloletniego, związanego z przeznaczaniem środków NFOŚiGW na wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych, a także promocję ich wykorzystania.

3) *Możliwość wytwarzania przez rolników biopaliw ciekłych na własny użytek*

Rolnicy mogą wytwarzać na własny użytek biopaliwa ciekłe stanowiące samoistne paliwo zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych. Zgodnie z ustawą o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, biopaliwa ciekłe wytwarzane przez rolników na własny użytek powinny spełniać jedynie minimalne wymagania jakościowe istotne ze względu na ochronę środowiska, które zostały określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2007 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych stosowanych w wybranych flotach oraz wytwarzanych przez rolników na własny użytek (Dz. U. Nr 24, poz. 149). Roczny limit dozwolonej produkcji na własny użytek wynosi 100 litrów na hektar powierzchni użytków rolnych będących w posiadaniu rolnika.

W art. 2 ust. 1 pkt 23 ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw zostało zdefiniowane pojęcie „wybranej floty”, które oznacza grupę co najmniej 10 pojazdów, ciągników rolniczych lub maszyn nieporuszających się po drogach albo grupę lokomotyw lub statków, wyposażonych w silniki przystosowane do spalania biopaliwa ciekłego, będącą własnością lub użytkowaną przez osobę fizyczną wykonującą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Wprowadzenie w/w pojęcia umożliwiło zastosowanie w pojazdach i maszynach należących do „wybranych flot” biopaliw ciekłych innych niż dopuszczone do powszechnego obrotu.

4) *Poszerzenie katalogu biopaliw ciekłych*

W Polsce stopniowo zwiększają się możliwości wprowadzania na rynek biokomponentów. W nieobowiązującym już rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 8 września 2006 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 166, poz. 1182), określone zostały wymagania jakościowe dla dwóch rodzajów biopaliw ciekłych:

- 1) estru metylowego stanowiącego samoistne paliwo;
- 2) oleju napędowego zawierającego 20% estrów.

Następnie, rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 18, poz. 98), unormowało również wymagania, dotyczące benzyny silnikowej zawierającej od 70% do 85% bioetanolu (tzw. mieszanę E85).

Ponadto, w związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 27 maja 2011 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 153, poz. 902 i Nr 234, poz. 1392) wydane zostało rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. z 2012 r. poz. 136), które wprowadziło z dniem 15 lutego 2012 r. możliwość stosowania oleju napędowego z zawartością do 7% estrów metylowych kwasów tłuszczowych (tzw. paliwo B7). Przepisy powyższej ustawy wprowadziły również rozwiązanie w zakresie współczynników redukcyjnych.

Nowelizacja jest odpowiedzią na podnoszone przez branżę paliwową postulaty dotyczące przeprowadzenia działań sprzyjających zmniejszeniu kosztów związanych z realizacją Narodowego Celu Wskaźnikowego (NCW) czyli minimalnego udziału biokomponentów i innych paliw odnawialnych w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w ciągu roku kalendarzowego w transporcie, liczonego według wartości opałowej. Proponowane w ww. nowelizacji rozwiązania prawne, w tym m.in. wprowadzenie możliwości dodawania do oleju napędowego większej ilości biokomponentów z 5% do 7% (estrów metylowych wyższych kwasów tłuszczowych) wychodzi tym postulatom naprzeciw.

W 2012 roku, w Ministerstwie Gospodarki trwały również prace nad projektem ustawy *o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych*. Nowelizacja ustawy ma na celu wdrożenie do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz. Urz. UE L 140 z 05.06.2009, str. 16), zwanej dalej „dyrektywą 2009/28/WE”, w szczególności dotyczących kryteriów zrównoważonego rozwoju.

W 2012 roku, w Ministerstwie Gospodarki procedowany był również projekt ustawy *o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw*, który stanowi drugi etap implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/30/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniającej dyrektywę 98/70/WE odnoszącą się do specyfikacji benzyny i olejów napędowych oraz wprowadzającej mechanizm monitorowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych oraz zmieniającej dyrektywę Rady 1999/32/WE odnoszącą się do specyfikacji paliw wykorzystywanych przez statki żeglugi śródlądowej oraz uchylającej dyrektywę 93/12/EWG (Dz. Urz. UE L 140 z 05.06.2009, str. 88). Projekt ustawy zawiera przepisy umożliwiające stosowanie benzyn silnikowych zawierających do 10% objętościowo bioetanolu lub do 22% objętościowo eteru etylo-tert-butyłowego lub eteru etylo-tert-amyłowego (tzn. E10). Ponadto, celem ustawy jest wdrożenie przepisów dyrektywy w zakresie monitorowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych w cyklu życia paliw stosowanych w transporcie.

I. 2. Wspieranie zastosowania biokomponentów w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych

W celu zapewnienia wsparcia dla produkcji biokomponentów i biopaliw ciekłych, na podstawie art. 37 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, uchwałą Nr 134/2007 z dnia 24 lipca 2007 r. w sprawie „Wieloletniego programu promocji biopaliw lub innych paliw odnawialnych na lata 2008–2014” (M.P. Nr 53, poz. 607), Rada Ministrów przyjęła program promocji, zwany dalej „Wieloletnim programem”.

Wdrożenie rozwiązań zawartych w Wieloletnim programie ma na celu poprawę opłacalności ekonomicznej całego procesu – począwszy od pozyskiwania biomasy (w tym surowców rolniczych), poprzez wytwarzanie biokomponentów, produkcję biopaliw ciekłych i paliw ciekłych z dodatkiem biokomponentów, a kończąc na wykorzystaniu tego paliwa w transporcie. Powyższe rozwiązania powinny również gwarantować stabilność warunków funkcjonowania dla wszystkich podmiotów związanych z rynkiem biokomponentów i biopaliw ciekłych, co jest niezbędne do tworzenia długookresowych planów gospodarczych oraz pozyskania przez przedsiębiorców finansowania dla nowych inwestycji.

W Wieloletnim programie zakłada się finansowe wsparcie inwestycji w zakresie wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych z krajowych środków publicznych oraz funduszy Unii Europejskiej. Powyższe wsparcie jest realizowane w ramach następujących programów:

1) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Program wspiera projekty inwestycyjne dotyczące m.in. budowy zakładów wytwarzających biokomponenty lub biopaliwa ciekłe. Powyższe projekty mogą uzyskać wsparcie w ramach działania 9.5. *Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych*, którego głównym celem jest zwiększenie ilości wytwarzanych biokomponentów i biopaliw. W ww. działaniu określono

minimalną wartość projektu na poziomie 20 mln złotych, natomiast maksymalna wartość dofinansowania tego rodzaju inwestycji wynosi 30 mln zł (Program pomocowy N 434/2008 – Polska – Program pomocy na budowę instalacji do wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych).

Z uwagi na małe zainteresowanie tą formą wsparcia, w 2012 roku nie ogłoszono naboru wniosków i tym samym nie podpisano nowych umów o dofinansowanie projektów. Środki zostały przesunięte na inne działania w programie.

2) Regionalne Programy Operacyjne

Inwestycje z zakresu biokomponentów i biopaliw ciekłych wspierane są również w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO). W ramach poszczególnych RPO możliwość dofinansowania inwestycji związanych z biokomponentami i biopaliwami ciekłymi przewidziana została w grupie projektów dotyczących szeroko pojętej energetyki. Wśród inwestycji, które mogą uzyskać dofinansowanie można wymienić m.in. przedsięwzięcia związane z produkcją biopaliw niebędących produktami rolnymi oraz budowę instalacji i urządzeń do produkcji biodiesla i innych biopaliw (z wyłączeniem bioetanolu). W ramach RPO łącznie podpisano 8 umów o dofinansowanie dotyczących dofinansowania inwestycji związanych z biokomponentami i biopaliwami ciekłymi na kwotę dofinansowania ze środków UE: 6 856 397,01 PLN (ogólna wartość ww. inwestycji to 15 860 947,47 PLN). Z tego w 2012 r. podpisano 3 umowy na kwotę dofinansowania ze środków UE: 3 037 319,50 PLN (ogólna wartość ww. inwestycji to 6 715 577,70 PLN).

3) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Projekty związane z wdrażaniem innowacji technologicznych w produkcji energii mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach działania 4.4. *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym*. Minimalną wartość projektu w tym działaniu określono na poziomie 8 mln zł, natomiast maksymalną wartość dotacji – na poziomie 40 mln zł. Działanie cieszyło się w 2012 roku dużym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców, również planujących inwestycje w sektorze biopaliwowym.

4) Inne działania wynikające z Wieloletniego programu

Kolejną kategorią działań zawartych w Wieloletnim programie są przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie popytu na biopaliwa ciekłe, w tym:

- 1) możliwość wprowadzenia stref dla ekologicznego transportu publicznego, w których działanie transportu publicznego może być oparte wyłącznie o pojazdy zużywające paliwa ekologiczne – biopaliwa ciekłe, a także gaz skroplony LPG i sprężony gaz ziemny CNG – lub napędzane silnikami elektrycznymi lub hybrydowymi;
- 2) opracowanie systemu zwolnień z opłat za parkowanie dla pojazdów zasilanych paliwami ekologicznymi – przy założeniu, że czas trwania zwolnienia będzie proporcjonalny do łącznej ilości biokomponentów zawartych w użytym biopaliwie ciekłym.

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, wprowadzone zostały regulacje umożliwiające przeznaczanie środków NFOŚiGW w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych na wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych, a także promocję ich wykorzystania.

Jednym z istotnych elementów Wieloletniego programu jest działalność informacyjno-edukacyjna w zakresie biopaliw ciekłych, skierowana do uczniów realizujących obowiązek szkolny lub kształcących się w zawodach, za realizację której odpowiada Minister Edukacji Narodowej. Problematyka biopaliw ciekłych została uwzględniona w podstawach programowych, programach nauczania i podręcznikach, w szczególności na IV etapie edukacyjnym (szkoły ponadgimnazjalne). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), problematyka dotycząca biokomponentów i biopaliw ciekłych została uwzględniona w podstawie programowej chemii na IV etapie edukacyjnym. Ponadto, powyższa problematyka została uwzględniona w podstawach programowych kształcenia w zawodach związanych z naprawą i eksploatacją pojazdów silnikowych.

Jednocześnie, od 2009 r. Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, realizując działanie VI pkt 1 A i D Wieloletniego programu zamieszcza na stronie internetowej materiały dotyczące biopaliw w celu zapoznanie opinii publicznej z podstawowymi informacjami w tym zakresie.

Ponadto, w ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 5, poz. 13 i Nr 228, poz. 1368) oraz w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie innych niż cena obowiązkowych kryteriów oceny ofert w odniesieniu do niektórych rodzajów zamówień publicznych (Dz. U. Nr 96, poz. 559), określającym inne niż cena, obowiązkowe kryteria oceny ofert w odniesieniu do zamówień publicznych na zakup pojazdów samochodowych, wydanym na podstawie art. 91 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych

(Dz. U. z 2013 r. poz. 907) znajdują się przepisy implementujące dyrektywę 2009/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (Dz. Urz. UE L 120 z 15.05.2009, str. 5). Celem regulacji jest uwzględnienie kwestii środowiskowych przy zakupie pojazdów przez operatorów publicznego transportu zbiorowego, jak również podmioty stosujące zamówienia publiczne.

Powyższe regulacje umożliwiają promocję m.in. pojazdów o obniżonej emisji dwutlenku węgla, a także mniejszej uciążliwości w zakresie emisji zanieczyszczeń toksycznych zwłaszcza dwutlenku siarki, tlenku węgla i sadzy oraz niespalonych węglowodorów. Ponadto zachęcają operatorów publicznego transportu zbiorowego oraz podmioty stosujące zamówienia publiczne do zakupu pojazdów zasilanych biopaliwami ciekłymi.

Jednym z rozwiązań przyczyniających się do promocji użycia w transporcie biopaliw ciekłych i innych paliw odnawialnych jest możliwość uwzględnienia w zamówieniach publicznych aspektów środowiskowych na etapie opisu przedmiotu zamówienia oraz w ramach kryteriów oceny ofert. Zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych zamawiający ma możliwość zastosowania oprócz ceny również innych kryteriów, w tym kryterium zastosowania najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko. Urząd Zamówień Publicznych, realizując Krajowy Plan Działań w zakresie zielonych zamówień publicznych na lata 2007–2009, prowadził działania informacyjno-szkoleniowe zachęcające zamawiających do uwzględniania aspektów środowiskowych w prowadzonych przez nich postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego. Popularyzacja „zielonych zamówień publicznych” jest kontynuowana w ramach nowego dokumentu planistycznego opracowanego przez Urząd Zamówień Publicznych.

Ponadto, na mocy art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. Nr 234, poz. 1387) został zmieniony art. 37h ust. 1 ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 931). Na podstawie art. 1 pkt 9 ww. noweli wykreślono w art. 37h ust. 1 ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym wyłączenie biokomponentów z obowiązku uiszczania opłaty paliwowej. Jednocześnie wprowadzono przepis przejściowy do ww. noweli (art. 3), zgodnie z którym „w okresie obowiązywania pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej o zgodności pomocy publicznej przewidzianej w niniejszym przepisie ze wspólnym rynkiem wprowadzanie na rynek krajowy biokomponentów stanowiących samoistne paliwa, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, wykorzystywanych do napędu silników spalinowych, nie podlega opłacie paliwowej”.

Jednocześnie Instytut Transportu Samochodowego w latach 2009–2012 był partnerem projektu Baltic Biogas Bus. Celem ww. projektu było rozpowszechnianie wśród władz miast, przedsiębiorstw miejskiego transportu autobusowego i innych zainteresowanych podmiotów, idei pozyskiwania i stosowania biometanu do zasilania silników autobusów miejskich. W projekcie, obok Instytutu Transportu Samochodowego, brały udział przedsiębiorstwa transportu miejskiego, jednostki badawczo-rozwojowe, wybrane władze samorządowe z krajów basenu Morza Bałtyckiego (Szwecji, Finlandii, Niemiec, Litwy, Łotwy, Estonii i Rosji, jako obserwatora) oraz Norwegii.

Wieloletni program nakłada na administrację rządową obowiązek sukcesywnej wymiany posiadanego parku samochodowego na pojazdy przystosowane do spalania biopaliw ciekłych. Minister właściwy do spraw administracji sporządza coroczne sprawozdanie z realizacji powyższego obowiązku.

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż dla realizacji celów związanych z rozwojem rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych w Polsce, niezbędne jest wypracowanie zupełnie nowego dokumentu, który będzie obejmował znacznie dłuższą perspektywę czasową, niż aktualnie obowiązujący program. Okres obowiązywania nowego programu powinien być skorelowany z perspektywą czasową wynikającą z celów i obowiązków określonych w dyrektywie 2009/28/WE, jak również kolejnym okresem finansowania w ramach funduszy europejskich. Konieczność opracowania nowego programu wynika przede wszystkim z faktu, iż znaczącej zmianie uległy regulacje prawa unijnego w zakresie biopaliw ciekłych i, w konsekwencji, modyfikacji ulegnie także ustawodawstwo krajowe. W wyniku tych zmian, podmioty działające na rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych będą funkcjonowały w zupełnie nowych warunkach zarówno prawnych jak również ekonomicznych.

I. 3. Wspieranie finansowe badań związanych z tematyką biopaliw ciekłych

W 2012 r. ze środków budżetowych, których dysponentem było Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (zwane dalej „NCBiR”) oraz Narodowe Centrum Nauki (zwane dalej „NCN”), na prace rozwojowe i badania naukowe związane z tematyką biokomponentów i biopaliw ciekłych przeznaczono kwotę ok. 35,65 mln zł, którą wydatkowano na:

1. 14 projektów w ramach POIG (Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka) realizowanych przez NCBiR – dofinansowanie ok. 7,58 mln zł;
2. 6 projektów realizowanych przez NCBiR w ramach programów międzynarodowych – 3 EUREKA 2 i 3 ERA NET Bioenergy – dofinansowanie ok. 1,26 mln zł;
3. 18 projektów realizowanych przez NCBiR w ramach programów krajowych (m.in.: projekty w ramach Programu Badań Stosowanych i Inicjatywy Technologicznej) – dofinansowanie ok. 25,24 mln zł;

4. 8 projektów przekazanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do realizacji NCN – dofinansowanie ok. 0,53 mln zł;
5. 8 projektów finansowanych przez NCN (2 OPUS 1, SONATA 1, SONATA 2, # OPUS 2, PRELUDIUM 2) – dofinansowanie ok. 1 mln zł.

II. Środki krajowe przeznaczone na produkcję biomasy do wykorzystania energetycznego innego niż transport

Priorytet dla spraw związanych z energetyką odnawialną znalazł wyraz w przyjętej w dniu 10 listopada 2009 r. Polityce energetycznej Polski do 2030 roku, która stanowi załącznik do obwieszczenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r. (M.P. z 2010 r. Nr 2, poz. 11). Zgodnie z powyższym dokumentem, rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zwanych dalej „OZE”, określono jako jeden z sześciu podstawowych kierunków polskiej polityki energetycznej.

Główne cele w tym obszarze obejmują: wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii do poziomu 15% w 2020 r. oraz osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji, ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem.

Podstawowym aktem prawnym, regulującym działania przedsiębiorstw energetycznych zmierzające do wzrostu wykorzystania OZE, jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – *Prawo energetyczne* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059), zwana dalej „ustawą – Prawo energetyczne”, która określa główny mechanizm wsparcia, jakim jest system tzw. „kolorowych certyfikatów”. Powyższe rozwiązanie jest mechanizmem rynkowym sprzyjającym rozwojowi energetyki odnawialnej, którego istotą jest nałożony m.in. na przedsiębiorstwa energetyczne, zajmujące się sprzedażą energii elektrycznej odbiorcom końcowym, obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki (dalej „URE”) określonej ilości świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, bądź uiszczenia opłaty zastępczej. Rozdzielenie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii od fizycznej energii umożliwiło obrót na giełdzie towarowej prawami majątkowymi wynikającymi z tych świadectw.

Uzupełnieniem w/w mechanizmu jest określony w art. 9a ust. 6 ustawy – *Prawo energetyczne* obowiązek zakupu przez przedsiębiorstwa energetyczne, pełniące rolę sprzedawcy z urzędu, całej energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych przyłączonych do sieci znajdujących się w obszarze działania danego sprzedawcy z urzędu, po średniej cenie rynkowej z poprzedniego roku kalendarzowego. W rezultacie wytwórca energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych uzyskuje dwa źródła dochodów: ze sprzedaży praw majątkowych, wynikających ze świadectw pochodzenia oraz z faktu dokonania fizycznej sprzedaży energii elektrycznej.

Powyższy mechanizm jest wspierany przez system kar nakładanych na przedsiębiorstwa energetyczne za niewypełnienie w/w obowiązku, przy czym środki uzyskane z opłat zastępczych, o których mowa w ustawie – *Prawo energetyczne*, oraz kar pieniężnych wymierzonych na podstawie tej ustawy, stanowią przychody NFOŚiGW, wyznaczające minimalną wysokość zobowiązania wieloletniego, o którym mowa w art. 401c ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*, w ramach którego wsparcie uzyskują inwestycje w odnawialne źródła energii i obiekty wysokosprawnej kogeneracji.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) opracował Program wsparcia przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji, zwany dalej „Programem wsparcia”.

W ramach programu wsparcia możemy wyróżnić 3 programy związane z dofinansowaniem OZE (w tym wytwarzających energię z biomasy):

- 1) Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – Cz. 1) – realizowany bezpośrednio przez NFOŚiGW. Program skierowany jest do wszystkich inwestorów podejmujących się budowy OZE i obiektów wysokosprawnej kogeneracji o koszcie całkowitym powyżej 10 mln zł.
- 2) Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – Cz. 2) – realizowany przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwane dalej „WFOŚiGW”. Dofinansowanie jest możliwe w zakresie wartości inwestycji od 0,5 do 10 mln zł.

W ramach obydwu w/w programów przewidziano m.in. wsparcie wytwarzania:

- a) energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu przy użyciu biomasy (źródła rozproszone o mocy poniżej 3 MWe),
 - b) energii elektrycznej i/lub ciepła z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu szczątek roślinnych i zwierzęcych.
- 3) Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – Część 3) Dopłaty na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych. Dofinansowanie jest w formie dotacji w wysokości 45% kapitału kredytu bankowego wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

Równoległe z Programem wsparcia realizowane są programy z zakresu zarządzania energią i wykorzystaniem OZE w ramach Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji, z których następujące są związane ze wsparciem OZE (w tym wytwarzających energię z biomasy):

1) System Zielonych Inwestycji – Część 2 – biogazownie rolnicze.

Program jest skierowany do podmiotów (osoby fizyczne, prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) podejmujących realizację przedsięwzięć w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach rozkładu odpadów roślinnych i szczątek zwierzęcych oraz wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci dystrybucyjnej gazowej.

2) System Zielonych Inwestycji – Część 3 – elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę.

Program jest skierowany do podmiotów (osoby fizyczne, prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) podejmujących realizację przedsięwzięć w zakresie OZE i obiektów kogeneracji z wyłącznym zastosowaniem biomasy (źródła rozproszone o nominalnej mocy ciepłej poniżej 20 MWt).

Ponadto, istnieje także bezpośrednie wsparcie finansowe dla realizacji inwestycji związanych z energetyką odnawialną, w tym związaną z energetycznym wykorzystaniem biomasy. Wsparcie ze środków unijnych realizowane jest przede wszystkim w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – w szczególności w ramach Priorytetu IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna. Powyższy program zakłada zmniejszenie oddziaływania sektora energetyki na środowisko, a także podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii, poprawy efektywności energetycznej w procesie użytkowania energii oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. W ramach powyższego priorytetu, działaniem o największym znaczeniu dla rozwoju odnawialnych źródeł energii są działania: *9.4. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych* oraz *9.6. Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych*.

Dodatkowo istnieje możliwość udzielenia wsparcia na rozwój przemysłu produkującego urządzenia dla energetyki odnawialnej, w oparciu o Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii, w szczególności w ramach działania *10.3. Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii*. Wsparcie jest kierowane na budowę nowoczesnych linii technologicznych wytwarzających urządzenia wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej i ciepła ze źródeł odnawialnych.

Należy również zaznaczyć, iż środki związane z rozwojem OZE są dostępne w ramach następujących osi priorytetowych Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka:

1. Badanie i rozwój nowoczesnych technologii;
2. Infrastruktura sfery B+R;
3. Kapitał dla innowacji;
4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia;
5. Dyfuzja Innowacji.

Ponadto współfinansowanie inwestycji dotyczących OZE jest możliwe w ramach następujących działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:

121. Modernizacja gospodarstw rolnych;
123. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej;
311. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
312. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.

Wsparcie finansowe ze środków unijnych można także otrzymać w ramach regionalnych programów operacyjnych, za które odpowiedzialne są zarządy poszczególnych województw. Dofinansowanie mogą uzyskać projekty związane z budową jednostek wykorzystujących wszystkie znane rodzaje energii odnawialnej. Regiony stosują konkursową procedurę wyłaniania dofinansowania wspomnianych projektów.

III. Ilość i rodzaje: paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wprowadzonych do obrotu oraz biopaliw ciekłych wytworzonych przez rolników na własny użytek

III. 1. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców wytwarzających, magazynujących lub wprowadzających do obrotu biokomponenty

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga wpisu do rejestru wytwórców, prowadzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego, zwanej dalej „ARR”.

Z danych ARR wynika, że na dzień 31 grudnia 2012 r. w rejestrze wytwórców było wpisanych:

- 1) 14 wytwórców bioetanolu – deklarujących roczne, łączne zdolności produkcyjne w wysokości około 750,8 tys. m³;
- 2) 11 wytwórców estrów metylowych – deklarujących roczne, łączne zdolności produkcyjne w wysokości około 1149,83 tys. m³;
- 3) 1 wytwórca czystego oleju roślinnego – deklarujący roczne zdolności produkcyjne w wysokości 5 tys. m³.

III. 2. Liczba zarejestrowanych rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek oraz rodzaje i ilość wytworzonych przez nich biopaliw ciekłych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, rolnicy mogą wytwarzać biopaliwa ciekłe, na własny użytek, po uzyskaniu wpisu do rejestru rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek, prowadzonego przez Prezesa ARR.

Z danych ARR wynika, że na dzień 31 grudnia 2012 r. w rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek było wpisanych 4 rolników, którzy w 2012 r. wytworzyli około 187 litrów estrów metylowych.

III. 3. Produkcja bioetanolu

Z informacji przekazanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, opracowanych na podstawie danych przekazanych przez Prezesa ARR, wynika, że w 2012 r. wytwórcy biokomponentów wytworzyli około 213,19 tys. m³ bioetanolu.

Na podstawie danych przekazywanych przez Prezesa URE, sporządzanych w oparciu o sprawozdania, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych przekazywanych przez producentów, wynika, iż w 2012 r. wprowadzono do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez ogół producentów 4929 tys. m³ (tj. 3700 tys. ton) benzyn silnikowych. W tym, ilość bioetanolu zawarta w ww. ilości benzyn silnikowych wyniosła 304,6 tys. m³ (tj. 240,91 tys. ton) bioetanolu.

III. 4. Produkcja estrów

Z informacji przekazanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, opracowanych na podstawie danych przekazanych przez Prezesa ARR, wynika, że w 2012 r. wytwórcy biokomponentów wytworzyli około 684,28 tys. m³ estrów.

Na podstawie danych przekazywanych przez Prezesa URE, sporządzanych w oparciu o sprawozdania, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych przekazywanych przez producentów wynika, iż w 2012 r. wprowadzono do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez ogół producentów 13 671 tys. m³ (tj. 11 424 tys. ton) oleju napędowego. W tym, ilość estrów zawarta w ww. ilości oleju napędowego wyniosła 763,4 tys. m³ (tj. 671,8 tys. ton) estrów metylowych.

Ponadto, zgodnie z informacjami zawartymi w ww. sprawozdaniach, w 2012 r. wprowadzono do obrotu, przez ogół producentów, biopaliw ciekłych (estru stanowiącego samoistne paliwo) w ilości 74,3 tys. m³ (tj. 65,3 tys. ton).

III. 5. Produkcja alkoholu etylowego

Podobnie jak to miało miejsce w 2011 r., wykorzystanie alkoholu etylowego produkowanego ze zbóż do celów paliwowych nie wywiera zauważalnego wpływu na rynek zbożowy w Polsce. W ciągu ubiegłego roku globalna produkcja w gorzelniach rolniczych utrzymała się na poziomie 2011 r. (zmniejszenie o 0,2%), osiągając poziom 299,59 mln litrów. Poziom ten udało się utrzymać ze względu na wzrost sprzedaży na rynku paliwowym.

IV. Poziom i realizacja Narodowych Celów Wskaźnikowych

Do dnia wejścia w życie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, Narodowe Cele Wskaźnikowe, zwane dalej „NCW”, były ustalane (na podstawie art. 3 ust. 1 lit. a dyrektywy 2003/30/WE) przez Ministra Gospodarki po przeprowadzeniu uzgodnień z zainteresowanymi ministrami.

Zgodnie z powyższym, na lata 2005–2007 ustalono NCW w następującej wysokości (wg wartości opałowej paliw zużywanych w transporcie):

- 1) 0,50% na 2005 r.;
- 2) 1,50% na 2006 r.;
- 3) 2,30% na 2007 r.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, Rada Ministrów, co trzy lata, do dnia 15 czerwca danego roku, określa, w drodze rozporządzenia, NCW na kolejne 6 lat, biorąc pod uwagę możliwości surowcowe i wytwórcze, możliwości branży paliwowej oraz przepisy Unii Europejskiej w tym zakresie.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie Narodowych Celów Wskaźnikowych na lata 2008–2013 (Dz. U. Nr 110, poz. 757), zostały ustalone następujące wysokości NCW:

- 1) 3,45% na 2008 r.;
- 2) 4,60% na 2009 r.;
- 3) 5,75% na 2010 r.;
- 4) 6,20% na 2011 r.;
- 5) 6,65% na 2012 r.;
- 6) 7,10% na 2013 r.

W latach 2012 i 2013, w przypadku podmiotów realizujących Narodowy Cel Wskaźnikowy, które udokumentowały wykorzystanie w danym roku nie mniej niż 70% biokomponentów wytworzonych przez wytwórców, prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania biokomponentów, z:

1. surowców rolniczych pozyskiwanych z gospodarstwa rolnego położonego na obszarze co najmniej jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym na podstawie umowy kontraktacji zawartej między producentem rolnym prowadzącym to gospodarstwo a wytwórcą lub pośrednikiem, lub
2. biomasy pozyskiwanej na podstawie umowy dostawy zawartej między pośrednikiem a wytwórcą, lub
3. surowców rolniczych pozyskiwanych z produkcji własnej wytwórców,

minimalny udział biokomponentów i innych paliw odnawialnych w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych sprzedawanych, zbywanych w innej formie lub zużywanych przez niego na potrzeby własne, jest równy iloczynowi współczynnika redukcyjnego i Narodowego Celu Wskaźnikowego.

Współczynnik redukcyjny na lata 2012 i 2013 został określony na poziomie 0,85, w art. 4 ustawy z dnia 27 maja 2011 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw. W pozostałych przypadkach minimalny udział, o którym mowa w art. 23 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, jest równy Narodowemu Celowi Wskaźnikowemu.

Przedstawione wysokości NCW są związane ze zobowiązaniami wynikającymi z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Wysokości NCW ma umożliwić równomierne dochodzenie do poziomu 10% w 2020 r. i pozostaje w zgodzie z dyrektywą 2009/28/WE. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowych Celów Wskaźnikowych na lata 2013–2018 zostało wydane w dniu 23 lipca 2013 r.

Podkreślić należy, iż regulacje dotyczące funkcjonowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych, w szczególności wprowadzenie wynikającego z *ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych* obowiązku zapewnienia określonego udziału biokomponentów w rynku paliw transportowych, spowodowały znaczny wzrost wykorzystania biokomponentów w transporcie.

Wykonanie NCW w 2012 r. ukształtowało się na poziomie 5,79%, co wynika z faktu, iż część podmiotów zobowiązanych do realizacji NCW skorzystało z rozwiązania zawartego w art. 23 ust. 4 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, tj. możliwości zastosowania współczynnika redukcyjnego.